

JAROSLAV VRCHLICKÝ

BOUŘE

BÁSEŇ K OPEŘE

OBSAH

OSOBY

OBSAH

1. jednání

2. jednání

3. jednání

JEDNÁNÍ PRVNÍ

JEDNÁNÍ DRUHÉ

JEDNÁNÍ TŘETÍ

OSOBY

ALONSO, král neapolský

SEBASTIANO, jeho bratr

FERNANDO, syn krále neapolského

ANTONIO, bratr Prosperův, nepravý vévoda milánský

ADRIANO, GONZALO, dvořané

PROSPERO, kouzelník, bývalý vévoda milánský

MIRANDA, jeho dcera

KALIBAN

TRINKULO, STEFANO, dobrodruzi

ARIEL

SBOR DUCHŮ

Místo děje: začarovaný ostrov v Středomoří, doba pohádková

OBSAH

Látka ku zpěvoherní básni této čerpána jest ze Shakespearovy stejnojmenné básně dramatické s vyloučením všech osob a živlův episodních, přičemž hlavní důraz kladen na pohádkové ovzduší celku, hudbě tak svědčící a na symbolické jádro hry, jevící se v kontrastu mezi ušlechtilým Prosperem a zvířecím Kalibanem, znázorňujícími starý boj hmoty s ideálem.

1. jednání

Prospero, bývalý vladař milánský, od bratra svého Antonia trůnu zbavený a vypuzený, žije jako černokněžník na pustém ostrově v moři, oddán svým studiím a vychování své mladistvé dcery Mirandy. Zvířecí Kaliban, potomek čarodějnice, která dříve před příchodem Prospera na ostrově vládla, vede tichý, ale marný boj proti pánu svému. Kouzly způsobí Prospero bouři, kterou zahnán je koráb s úhlavním nepřítelem v průvodu Alonsa, krále neapolského, a družiny jeho, v které jest i mladý Fernando, syn Sebastiana, bratra neapolského krále.

Prospero mezitím, co bouři zahnání plavci po ostrově bloudí, zjeví dceři své Mirandě původ její i své osudy a nařídí svému služebnému duchu Arielovi, aby různými kouzly a vnadidly prováděl ztroskotané po ostrově a přivedl především k obydlí jeho mladého Fernanda. To se stane, a Fernando setká se s Mirandou, k níž ihned láskou zahoří. Prospero, který neviděn výstup pozoroval, zabrání Fernandovi další sblížení se s dívkou, octne se ve sporu s ním, přesvědčí jej o své kouzelnické moci a odvede jej jako zajatce do svého obydlí, zakázav mu pod trestem smrti další pokusy milostné.

2. jednání

Fernando má vykáceti kus lesa na ostrově. Přes odpor Prosperův sejde se při této práci s Mirandou a oba vyjeví si navzájem svou lásku, jejíž další rozvoj opět náhlé objevení se Prospera překazí. Kaliban, záští k Prosperovi hořící, najde na ostrově dva dobrodruhy Stefana a Trinkula, s kterými smluví spiknutí na usmrcení Prospera a zmocnění se vlády na ostrově. Ariel zatím provádí po ostrově hladové a žízňivé zbloudilce, jimž na povel Prosperův vystrojí

fantastický kvas. Však sotva tito chtějí okusiti pokrmů a nápojů, změní se Ariel v harpyji, stůl s kvasem se propadne a Prospero se zjeví na voze pekelném v hávu kouzelnickém, dá se poznati celé společnosti a vznese trest nad ní: pomate jim smysly a vydá je novému bloudění po ostrově, mimo jediného Gonzala, který druhdy ve vzpouře Antoniově k němu věrně se byl zachoval.

3. jednání

Prospero přeje potají lásce Fernanda a Mirandy, ale chtěje vyzkoušeti Fernanda, ukládá mu tuto zkoušku: Má sehrát s milenkou svou partii šachu, při čemž má zdržeti se všech projevů lásky. Různí duchové pokoušejí různými nástrahami milence, Ariel však je včas zachrání tím, že vznítí mezi nimi hádku, již vášeň jejich na mžik ochladne, a tak Fernando v úloze ob stojí. Kaliban se svými soudruhy chystá se zatím k provedení svého záměru, ale duchové rozeštvou je, takže místo útoku na Prospera sami mezi sebou se pohádají a sperou, až je Ariel pekelnými psy zažene. Prospero na to odpustí svému bratrovi, sejme kouzlo z ostatních po ostrově bloudících, zasnoubí Fernanda s Mirandou, vrátí ostrov Kalibanovi a svobodu Arieli, a za žehnání a jásotu všech vrací se se všemi do staré své vlasti.

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Opona se zvedne. Okouzlený ostrov tropický. V levém popředí obydlí Prosperovo: V popředí mezi platany lavička. Odsud volný výhled na zmítané bouří moře. Je viděti v mraku a mlze s vlnami zápasící koráb, který po krátké chvíli zajede mezi skály a zmizí. Bouře ztichne. Z obydlí vyjde Prospero a Miranda.

Prospero (muž asi padesátiletý, ušlechtilého zevnějšku, oblek prostý učence, dlouhý prokvětalý vlas i vous, v ruce čarovný prut, přes bedra má přehozený kouzelnický plášť).
Miranda (krásná osmnáctiletá dívka v bílém šatě).

MIRANDA:

Ach, prosím, otče, bouři začaruj,
ať čistý azur kmitne mraky zas
a zbouřené se vlny zkonejší!
Zřím stále onen koráb zmítaný,
ba slyším jeho plavců výkřiky;
mně líto jich — ó jistě v chvíli té
spí kdesi na dně v moři hluboko.

PROSPERO:

Juž upokoj se, sladké dítě mé,
vyvázli šťastně a sem přistáli;
ta bouř, mé dítě, byla pro tebe;
čas přišel všecko tobě vyjevit.

MIRANDA:

Ach, běda, otče můj, co uslyším?

PROSPERO (*sundá z beder plášť čaroděje, poslední dozvuky bouře uhasnou*):

Tu bouři stvořilo mé umění,
by koráb mohl přistát k našim břehům.

MIRANDA:

Ó vypravuj, mou lákáš zvědavost!

PROSPERO:

Já nejsem, sladké dítě, co se zdám.
Let dvanáct s tebou tady přebývám;
dřív Milán pánem nazýval mne svým,
než osudem jsem zachvácen byl zlým.
Já bratra měl, ten Antonio slul;
já věřit lidem všem si přivyknul,
jak teprv bratru! Já mu nechal vládu,
a v tajné vědy pohroužil se sám,
chtěl poznání jsem zář urvati tmám
a zatím jsem si chystal cestu k pádu.
Můj bratr dobroty mé zneužil,
strh na se vládu, trůn mi uloupil.

MIRANDA:

Je možná, pověz, že to bratr byl?

PROSPERO:

Ba bratr můj a vyznávám to s žalem!
S mým nepřítelem, neapolským králem,
on spojil se, mne přepad na mém hradu
a strašným skutkem dovršil svou zradu.
Od milých knih mne vyrval v noční době,
strh věrný lid můj, strh mé vojsko k sobě
a tajně — mne a tebe, o půlnoci,
v člun malý spoutané vzdal živlů moci.

MIRANDA:

Že raděj všecky nepovraždil nás!

PROSPERO:

Šest roků stará bylas v onen čas,
a tvému kouzlu jen a tvému vděku
lze děkovati, že z vln divých vzteku
jsme zachráněni byli. Dvořan jeden,
slul Gonzalo, tvou líbezností sveden
i láskou ke mně, ten se smiloval,
nám vodu, chléb i šaty v člunek dal
a nejlepší z mých nejvzácnějších kněh.
My dlouho bouří zmítáni jsme byli,
v sled toho ostrova nám kynul břeh
a nešťastní zde přistáli jsme chvíli.
Já zůstal zde v své vnořen sny a vědy
a ty jsi rostla, drahé dítě moje,
jak u starého kmenu kvítek bledý.
Já překonal zde různé, hrůzné boje
a z všech jsem vyšel vítěz naposledy.

MIRANDA:

A tato bouře?

PROSPERO:

Proto jsem ji vznítíl,
že ve snách svých jsem duší věštce cítíl;
mí nepřátelé k ostrovu se blíží!
Teď čas, je ztrestat a svou chudou chýši
na krále stolec změnit nádherný.
Zle pykej, kdo mi kdy byls nevěrný,
jde doba odplaty a doba trestu,
mně hvězdy samy předpisují cestu.
Však — co to vidím, tvoje hlavinka
se sklání na tvá ňadra zlehýnka,
ty usínáš — ó spi! Ten dusný vzduch
pln vůně opíjí.

(Zadívá se na spící Mirandu, již svým pláštěm přikryje.)

Aj, zde můj duch,
zvuk sladké harfy juž mi k uchu sjel,
to on, to on, to jest můj Ariel!

ARIEL *(v oblacích):*

Zdar, mistře můj!

PROSPERO:

Ó duchu stůj
a vypravuj,
jak vykonals mé rozkazy!

ARIEL *(sestoupí):*

Na valném moři bez hrází
mhou, mraky loď jsem obklopil,
jí v hlubinách hned potopil,
jí strkal v zádi, boku;
jí bleskem hrdý stožár sžeh,
jí peřejemi v přídu leh
a v jednom divém skoku

ji k hvězdám vrh,
pak rázem strh
a pohřbil ve hluboko.

PROSPERO:

Dík, čacký duchu, ale o život
jim nešlo při tom?

ARIEL:

Ani jednomu;
já rozpoutal jsem tuto pohromu
u břehu blízko, takže v šťastné chvíli
se všichni zachránili.
Já po ostrově všecky rozptýlil;
spí jedni bouří unaveni,
co druzí prohlížejí v udivení
kraj, hory, háje, ježs tu vykouzlil.

PROSPERO:

A loďní mužstvo? Koráb ztroskotaný?

ARIEL:

Je opět celý, čeká v přístavu,
a námořníci spějí v kajutách,
dle vůle tvé se opět k žití vzbudí.

PROSPERO:

Vše dobře, milý hochu, vykonáno,
však větší práce část nám ještě zbývá.

ARIEL:

Ach, mistře můj?!

PROSPERO:

Co tento vzdech?

ARIEL:

Slib neznáš svůj?

Mne jíti nech!

PROSPERO:

Což máš tak spěch?

Já slovu svému jistě dostojím,

ty pomni jen, čím jsi mi povinován.

Juž zapomněls? Jak v pouta spjatého
jsem v dusném skal tě našel úkrytu,

tam kletá čarodějka bez citu,

Sykorax, vrhla tě? Kdo strhl v ráz

ti pouta, vzduchu kdo tě vrátil zas?

Kdo navrátil ti čarovný kol svět,

dal ptáky tobě, květ a rosu zpět?

Nu, nevděčníku! Na kolena hned! —

ARIEL (*lichotivě*):

Ach, odpusť, drahý mistře,

juž vinu svoji znám,

a rozkazy tvé bystře

a vesel vykonám.

PROSPERO:

To slyším rád, nuž dobře pozor dej.

Ty, kteří bloudí po ostrově kolem,

sem přilákej svým sladkým prozpěvem,

jim různé kejkle stroj a mámení,

snů obrazy a přeludy je vod',

hlas napodobuj, který volá je,

zdroj vykouzli jim — však jen zdánlivý,

je mať a unav, ztýrej do úmoru!

Vem na se víly tvar i podobu,

však neviděn buď nikým pouze mnou;

když zavedeš je někam v pustinu,
je zrádně opust' a pak vyhledej
mladého syna krále z Neapole,
Fernando sluje on, jej přilákej
a přiveď lesem k mému obydlí.
Nuž rychle spěj
a v let se dej!

ARIEL:

Juž poslouchám, jen poroučej! (*Zmizí.*)

PROSPERO (*položí ruku na skrář spící Mirandy*):

Vstaň, dítě mé!

MIRANDA (*se probouzí*):

Ach, to byl krásný sen!

PROSPERO:

Co zdálo se ti?

MIRANDA (*v snění*):

On stál přede mnou.

PROSPERO:

Kdo, drahé dítě?

MIRANDA (*stále v snění*):

Mysl nezkušená
si asi bohy představuje tak,
mlád jako já — ach, jak ohnivý měl zrak!
a mohu-li já sebe sličnou zvat,
on též byl sličný, ale jinak zas.
A jeho postava a jeho hlas,
ty černé vlasy nad úbělem čela...
(*K Prosperovi*)

Já mimo tebe dosud neviděla
žádného tvora —

PROSPERO (*s úsměvem*):

A což Kaliban?

MIRANDA:

To drzý netvor, z bahna pravěku
to oživený zbytek, příšera!

PROSPERO:

Své matky Sykoraxy pravý syn.
Však dobře zpomínáš mi, slouží nám.

MIRANDA:

Ač nerad jen.

PROSPERO:

Však musí. — Po bouři
vzduch příliš osvěžený hrozí chladem.
Jdi domů, dítě mé.

Miranda odejde do příbytku Prosperova.

PROSPERO (*obrábí se a volá dovnitř*):

Hej, Kalibane, slyš, zda dříví dost
je v domě, zda je řádně rozštípáno?
Zda uklidils?

KALIBAN (*v domě*):

Co, zase nový křik?

PROSPERO:

Ven z doupěte, ty líná ropucho!

KALIBAN (*v domě*):

Dost dříví tam je...

PROSPERO:

Sem pojď k nohám mým
ty synu ďábla s čarodějkou zlou!

KALIBAN (*vyleze*):

Mor na vás oba — stále sloužit jen!

PROSPERO:

Ty vzdoruješ mi, za to celou noc
se budeš v děsných křečích svíjeti,
jak na jezcích bys ležel, mezi vosy
jak padnul bys, ó, já tě zkrátím již!

KALIBAN:

Já nejsem žádný otrok, já jsem král!
Tys uloupil mi, ukrad hanebně
ten ostrov krásný, dědictví mé matky.
Vid', bouří zahnán když jsi poprvé
zde přistál a mé pohostinství našel,
tu po dobrém jsi začal známost se mnou,
mne hladil jsi a šimral za ušima,
a drahým Kalibankem nazýval,
já blázen, ostrova vše poklady
i tajné síly jsem ti objevil.
Jich pánem teď jsi — a já otrokem.

PROSPERO:

Nestoudný lháři, bláto nečisté,
já nad tebou se vlídně slitoval,
svůj dům ti otevřel a za odměnu
chtěls poskvřnit čest mého dítěte!

KALIBAN:

Mně posud líto, žes to překazil,
mohs malé Kalibanky chovati
a dědečkem být!

PROSPERO:

                    Mlč juž, nestoudný!

Já naučil tě mluvit —

KALIBAN:

                    Co mám z toho?

Dřív chrochtal jsem — však byl jsem blažený;
teď mluvím, bych moh vyslovit svou bídu.

PROSPERO:

Dost řečí, plaze! Táhni po své práci!

KALIBAN (*k sobě, odcházeje*):

Však přijde čas a budem účtovati
a všecko dvakrát Kaliban ti splatí.

PROSPERO (*k sobě, hodí si na plece čarodějný plášť*):

Zřím rozptýlených plavců bludný sbor
sem blíží se, je vede Ariel,
chci neviděn jich vidět rozpaky
a na jejich se pásti úzkostech. (*Zmizí.*)

Vejdou Alonso, Antonio, Adrian z jedné strany, Sebastian, Gonzalo, Francisco z druhé. Nad nimi neviditelný Ariel a sbor duchů ve výši a kolem.

SBOR:

Ostrov plný vděků lůzných,
zvěře, květů, ptáků různých,
svěžích zřidel, starých stromů,
chladných slují, skalných lomů,
plný šveholů a zvuků,
plný vůně, plný vnad,

jak bych spočinul zde rád.
Kdyby ochrannou jen ruku
živý tvor zde chtěl mi dát!

ARIEL (*za scénou*):

Jděte dál
podle skal,
vlevo se uhněte,
potůček přejděte
vždy dál.

SBOR:

Tak to zpívá, tak to láká,
kde se houští palem smráká,
kde pláň zívá daleká,
„dál!“ dí řeka a v ní kola —
ale nikde člověka!

ARIEL:

Ne sem, spíš tam,
kam radím vám,
tam kde zdroj tryská,
kde na skaliska
echo si sedá,
soudruha hledá,
kde růže bledá
slabě jen dýchá,
jak se jí dotkne
nožka vil ticha.
Tam jděte dál,
vždy dál!

ALONSO:

Stůj, Antonio, slyším ženský smích!

Duchové nalevo se smějí.

ANTONIO:

To budou hlavy skalních hrdliček,
jdi za nimi a zkus to —

ALONSO:

Utichly
a v prázdný prostor zřím zas před sebou.

HLASY (napravo):

Zdar, všem zdar!

Celá společnost se obrací tam.

ALONSO:

Toť určitě přec byla lidská řeč,
nás vítali!

HLASY (nalevo):

Zmar, všem zmar!

Celá společnost se obrací nalevo.

GONZALO:

Ba lidský hovor zněl,
však zmar nám věštil.

NĚKTEŘÍ:

Já jsem slyšel zdar!

JINÍ:

Já slyšel zmar!

VŠICHNI SE HÁDAJÍ:

Ne zdar!

Dím zmar!

Smích duchů ze všech stran.

ALONSO:

A naposled se vysmějí nám všem!

GONZALO:

Já jsem znaven.

SEBASTIAN:

Já chci spát.

ANTONIO:

Já mám žízeň.

GONZALO:

Jak ret pije,
voda pod ním uniká,
ze všech stran tě kdosi bije,
posměch z výše zahýká.

SBOR:

Divný kraj,
jako ráj,
kdos tě volá, kdos tě zdraví,
u tvých nohou, u tvé hlavy
všecko báj!

ARIEL (*vystoupí neviděn ostatními*):

Teď sem, jen dál,
jsem duchů král
tam po lese
mně svěřte se,
však v pravý čas,
dovedu vás,
kde hojný kvas!

SBOR:

Tím chytne nás.

Nuž za ním rajskou nivou dále,
jsme tedy hosty duchů krále.

Duchové ve výši, se chechtají a smějí. Sbor celý za Arielem odchází. Prospero se opět objeví.

PROSPERO:

Tak výborně! Fernanda nyní sem!
Juž Miranda též z jizby vychází,
zde sejdou se, chci pozorovat všecko,
včas zakročiti podle potřeby.
Sem Arieli, píseň tvá již zní!

Prospero opět zmizí.

ARIEL (opět vstoupí na skalisko):

Dál, jen dále na ten břeh!
Měkký mech
v písni ptáka
sem vás láká
rosa hoří v poupatech.
Tichne voda, zmlkly hory,
vzduchem zní jen duchů sbory,
pojd'te již
blíž a blíž!

SBOR:

Hasne všecko jako dech,
dál, jen dále na ten břeh!

FERNANDO (vstoupí na jeviště, kde se plaše rozhlíží):

Jdu za hudbou — a nevím sám, kde zní,
vzduch jest jí plný, voda, nebe, zem.

ARIEL:

Pojďte již!

Blíž a blíž!

MIRANDA (*vyšla z příbytku Prosperova, uzří Fernanda a stane v úžasu bez hnutí*):

To on, to on, to obraz

mého snu!

FERNANDO:

Na břehu v skalné moře zátocce

já seděl, hořce lkal jsem pro otce,

jenž v hloubi moře s lod'stvem pochován.

Tu sladké tóny začly ze všech stran.

ARIEL:

Dál, jen dále na ten břeh!

Měkký mech

s písni ptáka

sem vás láká.

Pojďte již

blíž a blíž!

Pět stop v hloubi otec leží

z kostí jeho korál jest,

slaná voda přes něj běží,

oči, pár jsou sklenných hvězd;

leží tam

sám a sám

a jen víly

kol něj kvílí,

zvoní malým zvonkem svým

do snů jeho bim, bim, bim!

SBOR:

Tiše ležet jej tam zřím,

sladce zní to bim, bim, bim.

FERNANDO:

Ta píseň mluví o mém mrtvém otci.

(Uzří Mirandu.)

Ach, bože — jaký div to! jaká krása!

Toť bohyně, již tato hudba zní!

(Jde blíž a klekne před Mirandou.)

Ó paní mocná, velká bohyně,

již patří vláda na ostrově tom,

ó smilování!

MIRANDA:

Nejsem bohyní,

jsem prostá dívka.

(K sobě) Jak je spanilý!

FERNANDO *(vstane, k sobě):*

Hle, mluví lidskou řečí! Směle dál!

(Nahlas)

Jsem neapolský princ a bouře zlá,

jež v oběť otce mého s celým mužstvem

si vyžádala, těmto ku břehům

tříšť vrhla mojí lodi zmítané.

Za útočiště prosím, spanilá!

MIRANDA:

Což mohu já, kde pánem otec můj?

FERNANDO:

Však mnoho zmůže přímluva tvých úst.

PROSPERO *(neviděn jimi v pozadí):*

Již uhodilo oboum do srdcí,

znám tyto pohledy! Ó svatá láska! —

Však třeba postupovat opatrně!

FERNANDO:

Smím tedy doufat?

MIRANDA:

Na co, pane můj?

FERNANDO:

Na přímluvu — neb já se obávám.

MIRANDA:

A čeho — otce? Ó ten dobrý jest!

FERNANDO:

Ó, tak—li dobrý jako ty jsi krásná,
pak jistě mohu mluvit o štěstí
a žehnat bouři, jež mne vrhla sem!

(Chopí ruku Mirandy.)

Juž nepustím tu ruku, v zástavu
ji беру svého budoucího štěstí!

MIRANDA:

Co chcete, pane?

FERNANDO:

Proč se lekáte?

PROSPERO *(náhle vstoupí mezi Fernanda a Mirandu):*

Zpět, cizinče a drzý vetřelče!

Na ostrov můj jsi vplížil se jak špeh!

Já slyšel všecko, cos tu vyprávěl,

pust' ruku, která není pro tebe!

Sem, Mirando! — Ty ustup a dřív dokaž,

co nestoudný tvůj jazyk blábolil!

(Chopí Mirandu za ruku a strhne ji k sobě.)

FERNANDO (*tatí*):

Můj meč může pouze tobě dokázat,
co, praví jazyk.

PROSPERO (*k sobě*):

Dobře, nedá se!

(*Nahlas*) Chut' zajde tobě se mnou zápasiti!

Nastaví mu kouzelný prut, Miranda vrhne se mezi oba.

MIRANDA (*k otci*):

Ach, ustaňte!

(*K Fernandovi*) On dobrý jest!

FERNANDO:

Však drze urazil mou čest!

MIRANDA (*k Fernandovi*):

Jen povolte mu!

FERNANDO:

Milerád,

však jak to mám jen dokázat? (*Zastrčí meč.*)

PROSPERO:

Muž celý vlastní vůli ovládá,

to dokaž mi a rád ti uvěřím,

co pravil jsi, žes neapolský princ.

Své důstojnosti teď se odříkej

a služ mi na tak dlouho, pokud uznám.

FERNANDO (*k Mirandě*):

Jen kvůli tobě nejkrásnější z žen!

PROSPERO:

A s mečem nepřicházej podruhé,
mně stačí kouzelný svůj zvednout prut
a zdrcen klesneš do prachu jak červ.
Mně slouží živly, tobě jazyk jen
a údy těla, pokud zdravé jsou,
mně příroda! (*Kyne a setmí se, víchr a bouře.*)

Nuž, to si pamatuj,
že marný by byl každý odpor tvůj,
co chci, že bez prodlení vykonám,
že velím světlu, jako velím tmám!
(*Kyne opět, předešla pohoda.*)

V mé obydlí teď a tam vytrvej,
než vhodnou práci tobě vymyslím.
však Mirandě se nepřibližuj víc
pod trestem smrti. Pojďme! (*Kyne k obydlí.*)

FERNANDO:

Poslouchám!

MIRANDA:

To dobře tak, můj otec zlý tak není.

PROSPERO (*k Mirandě*):

Ty přímlov nech! Juž dosti otálení!

Odejdou do obydlí Prosperova.

Opona spadne.

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Hluboký hvozd tropický. V pozadí z jiné strany obrysy Prosperova obydlí. Fernando sedí mezi vykácenými kmeny s hlavou v dlaně opřenu v hluboké dumě.

FERNANDO:

Již ruka moje zmdlela,
pot v ručejích se perlí s mého čela.

Juž dávno přešlo ráno,
a sotva půl je díla vykonáno.
K té nevyrost jsem práci;
princ neapolský staré kmeny kácí
a v cíl své hořké snahy
je štípá v polena a rovná v sáhy.
Ký osud zde mne schvátil?
Nejdřív jsem otce a pak srdce ztratil.
To těžká rána byla,
však ona je tak spanilá a milá!
Vše rád učiním pro ni,
ať zpupná šij se v jařmo práce kloní,
vždyť vše to pro ni jesti
a z trudu mého snad mi zkvete štěstí.
Tam po mém boku život nový
v mé vlasti divem by jí zkvět,
tam blaha, ret jež nevypráví,
nám otevře se celý svět.
Pod sladkým nebem Itálie,
kde s vlnou hudba o břeh bije,
keř vůni dýše, echy sluj,
královna má měj domov svůj!

Nocí, dnem,
sladkým snem
s ní býti stále po jejím boku,
čist štěstí všecko v jejím jen oku
nocí dnem!

Ten blaha sen až k srdci sahá,
až příliš krásný, smělý jest,
jím v duši zmdlenou kane vláha,
vlá tiché požehnání z hvězd.
Pod sladkým nebem Itálie
jak věčný máj, jak melodie,

jak pohádka se život snuj —
královno má, tam domov tvůj!

Zamyslí se. Vejde Miranda, jí v patách Prospero utajen.

MIRANDA:

Zas tuhou prací tak se namáháte
a k čemu, otec ve svých knihách bádá,
na tři hodiny od něj pokoj máte,
ó, poslechněte, dobrá je má rada.

FERNANDO:

Dík přijměte, však slunce před západem
má úkol můj být dávno vykonán.

MIRANDA:

Vy sedněte, pařezy ze všech stran
vám snášet budu, a než nočním chladem
se zachví tráva, hotov budete.

FERNANDO:

To nepřipustím — bože, vy tak mladá
a krásná k také práci — nikoli!

MIRANDA:

Jen strach nemějte, udělám vše ráda;
co chceme dělati, nás nebolí.
A v posled otec, věřte, povolí.

PROSPERO (*neviděn*):

Je chycen, již se plete v síti.

MIRANDA:

Jste znaven, princí, a pot řítí
se po čele vám v krůpějích.

FERNANDO:

To nezvyk — však to musí být,
pro sladké kouzlo očí tvých.

MIRANDA:

Mne máte rád, já se vám líbím? —
Co platno, otče, jestli chybím,
za srdce své víc nemohu!

FERNANDO:

Vždyť pro tebe jen, dítě milé,
v tom pokračuji tuhém díle,
svou těžkou konám úlohu.

PROSPERO (*neviděn*):

Jak vidět; práce nechce růst;
ne od ruky, jde jen mu z úst.

FERNANDO:

Ach, opakuj to slovo zas,
chci věčně slyšeti ten hlas!
Jaks řekla to, že máš mne ráda,
že líbím se ti? Sladká zvěst,
v mé srdce štěstí rajske padá,
v mé duši hoří tisíc hvězd;
ó vyslov to a rci je znova
ta kouzlaplná, sladká slova,
při nichž tak blaze duši jest!

MIRANDA:

Tys první muž, jež oko vidí,
tys mimo otce první z lidí,
ó rci, proč srdce mé jsi jal?
Ó pověz, odkud přišels náhle,

bys tolik něhy neobsáhlé
do duše mojí rozsypal?
V mé srdce rajske štěstí padá,
v mé duši hoří tisíc hvězd,
ó měj mne rád, jak mám tě ráda,
ach, opakuj tu rajskou zvěst,
ó vyslov je, ó vyslov znova
ta kouzlaplná, sladké slova,
při nichž tak blaze duši jest!

PROSPERO (*neviděn*):

To krásné srdcí setkání
můj slední odpor bleskem ničí;
kéž všemu, co jen z toho vzklíčí,
dá nebe svoje žehnání!

FERNANDO:

Má duše láskou bohata,
ta láska, věř, pro věčnost stačí.

MIRANDA:

A já jsem divně dojata,
a je mi k smíchu, je mi k pláči.

PROSPERO (*neviděn*):

Ó kveťte, moje poupata,
kdo může být než otec radši?

MIRANDA:

Tys řek to slovo: Miluji tě!

FERNANDO:

Až za hrob, sladké moje dítě!

MIRANDA:

A chceš vždy se mnou být jen?

FERNANDO:

To cíl mé touhy, to můj sen.

PROSPERO (*neviděn*):

A úkol můj tím dosažen!

MIRANDA:

Tvou chotí tedy!

FERNANDO:

Jak chceš, zvi to,
mně nebude té volby líto,
tvým chotěm pro vždy, pro věčnost!
Pojď na mé srdce!

PROSPERO (*náhle se zjeví*):

Hola, dost!
Na to si ještě počkáte,
vím, srdce city bohaté
vře jako váza přeplněná;
hned z hochů muž je, z dívků žena,
však než-li dojdeme až k tomu;
dřív jiné věci srovnat mám,
teď za mou stopou pojd'te domů!
(*K Fernandovi*)
Tam nové rozkazy ti dám.

FERNANDO:

Ach, pane!

PROSPERO:

Ticho!

MIRANDA:

Otče můj!

FERNANDO:

Vše snesu.

PROSPERO:

Ticho!

MIRANDA:

V slovu stůj! (*Odejdou.*)

Pauza. Vejde Stefano a Trinkulo, za nimi Kaliban.

KALIBAN:

Tiše, tiše, milí hoši,
odlehlé zde kyne místo
k naší věrné úmluvě.
Jak jsem řek vám, na ostrově
před lety jsem býval pánem.
Považte si, v těchto lesích,
v těchto slujích, v těchto roklích
neodvislým pánem sám.
Hoši, to vám byly časy!
Já znal všecka ptačí hnízda,
věděl, jahody kde rostou,
nejkrásnější, nejrudější,
kokosové ořechy
i banánů sladké plody,
znal všech dutých kmenů med.
V bahně já se v slunci válel,
chraptěl blahem kalibanským,
hvězdám v tváři tvář se chechtal
na ostrově král a pán.
Však co přišel v tyto nivy
Prospero, ten krutý barbar,

vidíte a sud'te sami,
co tu ze mne udělal!

STEFANO:

Inu potvůrka jsi hezká;
co je pravda, to je pravda,
jakživ neviděl jsem také
a jsem stár pár hezkých let.

TRINKULO:

Nu, a nač ta lamentace?
Povinni jsme díky tobě,
našel jsi nás v zátočině,
kam nás vrhl mořský proud.
Oh, to byla krutá bouře,
v hrobě o ní budu snít!

KALIBAN:

Bouře, dílo Prosperovo,
vše co zlé, jde z jeho ruky.
Však buď konec jeho vládě,
ostrova se zmocním zas,
jestli vy mi pomůžete,
ministry své udělám z vás,
stolce svého první sloupy,
druhy, rady, podpory.

STEFANO:

Vyhlídky to čarokrásné,
ale těžká cesta k nim.

TRINKULO:

Co ten Prospero, je člověk,
či je netvor jako ty?

Pohled'! — Zde mám něco v kapse!

(Vytáhne láhev.)

KALIBAN:

Ukaž, to se může pít?

TRINKULO *(pije):*

Patrně a chutná velmi,
okus, rád mi přisvědčíš!

KALIBAN *(vezme mu láhev a pije):*

Divné, sladké, pálí, žehne,
to jsou věru divné čáry;
rci mi, zda se neotrávím,
jak se zve ten božský nápoj?
Čarami ten ostrov luzný
Prospero mi urval, kouzlem
této láhve na oplátku
chci mu já jej urvat zas. *(Pije.)*

TRINKULO:

Pak bys nesměl sám však píti,
ale jemu nápoj přát.

KALIBAN *(pije):*

Ó, tak zas ho nemiluji.
Rci, máš ještě jednu láhev?

TRINKULO:

Ne, to byla poslední.
Když náš koráb ztroskotal se,
já sáh po ní jako jiný
po kříži a škapulíři.

KALIBAN *(pije):*

A měls pravdu — božský nápoj!

STEFANO:

Však co bude s Prosperem?

KALIBAN (*srazí jejich hlavy k sobě*):

Nuže, slyšte; tajný plán
teď vám zjeví Kaliban:
Po večeři vždycky spává,
první — k němu přiblížit se,
druhé, a to věc jest hlavní,
ukrাদnout mu jeho knihy,
neb je bez nich malomocný
prach, trouh, bláto jako vy;
třetí a to poslední,
co spát bude — v tvrdou lebku
okem vrazit jemu hřebík.

ARIEL (*neviděn ve výši*):

Bídny zrádce!

STEFANO:

Co to bylo?

TRINKULO:

Jaký zvuk?

KALIBAN:

Pranic — kdo by toho dbal?
Zde to stále zpívá, prosí,
křičí, volá, hýká, hučí, čáry to jsou Prosperovy, hloupé hračky a nic víc.
Jak jsem pravil, co spát bude,
okem v lebku hřeb mu vrazím.

STEFANO:

Výborně, co potom dál?

KALIBAN:

Pak já budu pán a král.

TRINKULO:

A co s dcerou?

KALIBAN:

Bude naše,
však my již se dohodnem,
chceš-li holku — holku vem,
já si vezmu ostrov zas;
chceš-li ostrov — vem tě d'as,
já si vezmu potom holku;
však tu doufám, věrni sobě
zůstaneme v každé době
proti barbarovi v spolku!

OBA:

Proti barbarovi v spolku!

KALIBAN:

Já chci ostrov.

STEFANO:

Já chci holku!

TRINKULO:

Váš jsem třetí bez okolků!

KALIBAN:

Přísahajte!

OBA:

Přísaháme!

KALIBAN:

Dobrá, po té rajske vláze
je mi kanibalsky blaze,
pojd'te, na kutě se dáme;
pojd'te spáti, braši milí,
třeba k práci nové síly. (*Odejdou.*)

Neviděný Ariel přivádí společnost ztroskotaných. Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco a jiní.

ARIEL (*ve výši*):

Jen blíž,
jsme u cíle již!
Zde vzdušný stan
vám uchystán,
a hojný kvas
zde čeká vás!

ALONSO:

To slibuje, juž, co zde bloudíme.

GONZALO:

Ví svatá Panna, necítím juž kostí.

SEBASTIAN:

Jsem znaven na smrt!

ANTONIO:

Žízeň mám!

ADRIAN:

A hlad!

SBOR:

Ó smilování divné moci tajné,
jež vodíte nás v kruhu tam a sem,
ó podejte nám z hojnosti své bájně,
po čem zde všichni lačným prahnem rtem!

ARIEL:

Nuž, stane se!
Vy po lese,
vy ve vodách,
červánků nach,
jež hostí den,
noc ve svých tmách,
splňte jich sen!
K mé službě již
naplňte číš,
postavte stůl,
ke kůlu kůl,
jim vzdušný stan
buď uchystán!
Spusťte se v let,
přineste hned
nejdražší sem
vše co má zem,
co moře hostí
ve své hlubokosti!
Iluze sladká,
dojemná, krátká
jak život, sen!

SBOR:

Nás jímá rajské kouzlo stále.
Jsme nyní hosty duchů krále.

GONZALO:

Slyš, jaká hudba! Souzvuk čarovný!

ALONSO:

Ba, také neslyšel jsem jaktěživ!

SEBASTIAN:

Zdá vzduch se plný bílých křídel být!

ADRIAN:

Já slyším kroků ruch, jichž nevidím.

ANTONIO:

To kolem vítr a let a divný shon!

*Fantastické zjevy líbezného pohledu a tvaru zjeví se, vztyčí stan a hojně pokrytou tabuli.
Líbezná hudba ve vzduchu neustává. Plavci zří udivení bez rady na počínání duchů. Tito je
vlídnými posunky zvou ke stolům.*

ALONSO:

Zrak přechází mně!

GONZALO:

A mně řeč i sluch!

SEBASTIAN:

Duch nelhal přec, zde hojný kyne kvas.

ANTONIO:

Leč kdo bude mít první odvahu
tam usednout?

GONZALO:

Což o to, ale jíst?

ADRIAN:

Mě přešel hlad.

SEBASTIAN:

Mě žízeň též! — Co teď?

ALONSO:

Co stát se může — vždyť to vábné tak!

GONZALO:

Mne v rosolu tam láká onen hřbet!

SEBASTIAN:

Mne ona kýta nachová jako květ.

SBOR (někteří):

Mne purpurová račí paštika!

SBOR (jiní):

Mne ona rybí hlava veliká!

ALONSO:

A vína baňky, láhve tvarů všech,
než vypijem to, zda nám stačí dech?

Nuž jménem páně s chutí do toho!

ARIEL:

Teď slyšte živly mě i obloho!

Sotva všichni sahají po pokrmech a číších, zatmí se. Na to silná rána hromová, všickni udiveni vyskočí ze svých míst. Ariel zjeví se v podobě hnusné harpyje, udeří obrovskými křídly na stůl, který v tom se propadá a zmizí s celým stanem.

SBOR:

O hrůzo! — běda! Jaká příšera!

ARIEL:

Vy na kolena, zpupní hříšníci!

Váš hřích až k nebi volá o trest svůj,

vám nechtělo ni moře kypící
propůjčit za hrob nejhlubší svou sluj,
vás jako mrzkou na břeh vrhlo smet'.
Však břeh se táže, dejte odpověď,
co chcete tady? V nevinosti ryzí
on živlů duchy rosou živí tu,
co drzá, hříšná chce tu noha cizí,
zde, v přírody tom bujném úkrytu?
Pryč odtud musíte, však dříve hvězd
se na vás musí naplniti trest.
Nuž na kolena, zde můj vladař jest!

*Všichni v prvním okamžiku sáhli k meči, ale ruce jakoby přimražené zůstaly tkvěti na jilcích.
Zří s okem vytřeštěným do dálky. Hudba se stupňuje v bouři hromovými ranami přerývané.
Mlhy v pozadí houstnou, pak se dělí a tažen dvěma draky a Kalibanem na pekelném voze,
objeví se Prospero v hávu kouzelnickém s prutem čarovným v ruce.*

PROSPERO:

Vy znáte všichni velkou vinu svoji,
a nyní nastal msty a trestu čas!
Vpiš ohněm v hrud' si každý, co jsem řek.
Jsou živly čisty a jen lidský pých
je poskvňuje řadou skutků zlých,
a proto očištěn býti musí každý,
kdo vinen zrady, loupeže a vraždy,
teď duchy živlů proti sobě máte
a vaše práce; ať jim odoláte!

VŠICHNI:

O běda, velké moci, slitování!
My uznáváme velkou vinu již,
i k největšímu zločinu se sklání
a odpuštění dýše hvězdná výš!

PROSPERO:

Váš trest již začal. Mořská hlubina,
tě Alonse, přivedla o syna,
na mořském dně již dávno mrtev leží
a v důlcích očí má již řasu svěží.

Na tebe, Antonio, pomsta kvačí,
je v patách ti a chytá již tvůj šat,
ve vzduchu výčitek hřmí hejno dračí
jíst nedá tobě, myslit, ani spát!

(Zvedá hůl.)

Já divým kouzlem, jež tvar všeho mění
šlu na vás všecky divné poblouznění.

Ztraťte svoji vůli,
loutkami buďte,

jež, jak chce, vodí
pekelná moc;

vizte vše jinak,
jinak vše slyšte,

matu vám jazyk
den buď vám noc!

Přeludy bídné,
matné jen stíny,

bez krve, vášně
tápejte v tmách.

Ropucha, hrůza
v srdce vám sedni,

na paty skoč vám
zsinalý strach!

Pekelné muky,
okovů tíž

v srdci i těle
zakuste již!

Nové rány hromové, všichni klečí zdrceni před Prosperem, který stojí na voze v celé velebnosti.

ALONSO:

Svou vinu cítím i její hlod.

ANTONIO:

Mor a děs schvátí mne i můj rod.

VŠICHNI:

Ó běda nám, běda! To viny plod!

PROSPERO:

A nyní, aby ještě tíží větší
na srdce vaše dopad hrozný trest,
abyste cítili v zoufání, v křeči,
jak hrozná zrada, děsný nevděk jest,
ty spadni, věrný clonící mne háve
i vydlužená pekel nádhero,
před vámi stojím v podstatě své pravé
váš pán a soudce, mstitel — Prospero!

(Shodí kouzelný plášť s beder a objeví se v nádherném rouchu knížecím.)

VŠICHNI:

To on! On sám!

ALONSO:

Teď teprv běda nám!

JINÍ:

Ó nebes div!

ANTONIO:

On sám a živ?

PROSPERO:

Abyste zřeli, proti nevinosti
jak malicherná zloby nástraha,

zde stojí v květu dívčí spanilosti
má Miranda, má dcera předrahá!

Líbezná hudba. Miranda se objeví vedle Prospera na voze, tulíc se na jeho prsa v rozkošném obraze.

PROSPERO:

Abyste zřeli, každá věrnost ryzí
že věrným z mysli nikdy nevymizí,
ty Gonzalo, můj věrný druhu, sem,
tvé místo u nás, odměnou svou vem!

(Vztáhne ruku ke Gonzalovi, klečícímu nejbližše vozu, a vytáhne jej vedle sebe.)

GONZALO:

Ó pane můj! Ta radost nezměrná!
(Usadí se níže k jich nohám.)

PROSPERO:

Abyste zřeli, v konec lidských běhů,
že právo s pravdou slavně vítězí,
že vstane bez dotknutí z pekel žehu
a zkruší léčky vše a řetězy;
však hmota bídná že vždy v prach se skácí:
zde netvor, příšera, zlý kanibal,
mou pěstí zkrocen, v otročí dlí práci,
jej hmotě na výsměch jsem k vozu spjal.
Nuž pochopte, co v symbol se tu ztrácí,
on hmota jest — a já jsem ideál!

Všichni v největším úžasu leží na zemi. Prospero, obklopen duchy země, vzduchu, ohně a vody, vznáší se na voze dračím za vítězného pochodu k výši.

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Vnitřek cely Prosperovy. Alchymistické náčiní na stolech a porůznu. Knihy v starých vazbách a folianty na zemi i křeslech. V popředí stolec s šachovnicí a rozestavenými figurkami.

Noc; postupem děje k jitru se chýlí, takže při posledních sborech závěrečných slunce vychází.

Prospero. Ariel.

PROSPERO:

Můj čacký hochu, dobře jsi se držel
a teď s Fernandem zkoušku poslední
a zlatou svobodu svou dostaneš,
pak opustíme navždy ostrov ten
a vrátíme se do Milána zas
na stolec vlády, mezi lidmi žít;
co ty zde volně živlů druh i pán
si těkat budeš v hravé svévoli.

ARIEL:

Můj napřed dík, ó pane laskavý,
však nezapomeň — je tu Kaliban,
i s tímto dlužno účty skoncovat.

PROSPERO:

Ať v bláto vrátí se, kde blažen jest.
Tu hochu pravdu mám a zkušenost,
že v hvězdnou látku bláto neobrátiš,
vždy blátem zůstane a touhu bláta,
věř, ani na Olympu neodloží!

ARIEL:

Však o tvůj život, pane, usiloval,
dva druhy z rozbitého korábu
za spiklence vzal, ti se umluvili,
až v pracovně tvé sen tě přepadne,
že vplíží k tobě se a okem hřeb
ti vrazí blíže spánků do mozku.
To dlužno překazit a ztrestati!

PROSPERO:

Jen překazit — za trest to nestojí;
a obé, hochu, svěřuji ti rád.
Teď Fernanda s Mirandou zavolej!

ARIEL:

Juž poslouchám, zde přicházejí oba.

Vejdou Fernando a Miranda ruku v ruce v tichém hovoru.

MIRANDA (*uzříc otce*):

Aj, dobrý otče!

FERNANDO:

Buďte, pane, zdráv!

PROSPERO:

Tak ruku v ruce, dobře vám to sluší;
však dříve, pane, dlužno zkoumat duši,
zda vydrží, co lehké se jí zdá,
neb věřte, láska není žádná hra!

FERNANDO:

Já nerozumím, pane.

PROSPERO:

Pochopíte,
až lásky pravý taj a cenu zvíte!
Květ utrhnouti, není všecko, pane,
když voní nám, tu lehce se to stane;
však v dlouhé stáří pozdních příštích let
si zachovati utržený květ,
by v stejné kráse blažil nás a svítil,
toť byste chápal, rád bych ve vás vznítil!
Za ruku jste mou drahou dceru chyt,
vás nekárám, neb ved vás k tomu cit,
však rcete, kdo mi, pane, zaručí,

že nebudete si hned v náručí?
a kdyby bdělý kol můj nebyl zrak,
sám řekněte, co stalo by se pak?
A sdraný květ by vám pad za podíl,
vy Mirandu mou byste odhodil
jak tisíc jiných. Však to dobře známe.

FERNANDO:

Ach, drahý pane!

PROSPERO:

Kéž se nezklamáme!

Ve srdci zážeh vášně, prudký host,
však v lásce není všecko smyslnost;
je vytrvání víc a stálá něha,
jež ze dna duše mírným ohněm šlehá
a kvítím vonným život ovíjí.
Tam s šachy stůl, sehrajte partii,
a jestli zdržíte se políbení
a stisku ruky, všeho, co tak cení
v svém květu láska, Miranda je vaší!
Však pozor, víte, že v mém domě straší.
(Kyne jim s úsměvem ke stolu a odejde.)

Fernando a Miranda sednou ku stolu. Ariel a sbor duchů neviděni kolem.

FERNANDO:

To zkouška bude veselá!

MIRANDA:

Já nemyslím tak docela.

FERNANDO:

Jen upněte své zraky k hře
a nedbejte, co v srdci vře.

MIRANDA:

Dle tvého jednám příkladu;
však pozor, pomni na zradu!

Začnou hráti, tichá hudba ze všech stran.

JEDEN DUCH (*Fernandovi do ucha*):

Hle, jak její ručka bílá
na prkno se položila,
viz té ruky útlý tvar,
jaký půvab, jaký čar!
Jako lilie lístek bílý
se tak něžně, sladce chýlí,
chce v tvé ruce prodlít chvíli!
Nebudiž tak zarputilý!

FERNANDO:

Na vás nyní, slečno, tah!

MIRANDA:

Díky — však jsem na váhách.

DRUHÝ DUCH (*z druhé strany k Fernandovi*):

Hleď, ta šíje z mramoru,
co dí v sladkém hovoru,
nad perleť plá, nad opál,
klene se a vlní dál,
stále dál — ó pomyšlení!
jedno na ni políbení,
a již letět v oblaka!

MIRANDA:

Pozor, vezmu sedláka!

FERNANDO:

Pozor, slečno, dejte též,
ohroženou máte věž.

MIRANDA:

Králi šach — jej krýti spěš!

TŘETÍ DUCH (*k Mirandě*):

Jak je silný, jak je statný,
v lásce nebude hráč špatný,
jak mu sluší černý vlas,
černý knír a útlý pás
a jak lahodný má hlas!
ústa jako puklé poupě,
jen se zdají tvářit skoupě,
však by jednou schýlená
vzplála něhou plamenná.

MIRANDA:

Běda! věž je ztracena!

FERNANDO:

Dovolte — to mýlka asi.

(Kloní se nad šachy, Miranda též.)

MIRANDA:

Mně se divně kalí zrak.

FERNANDO:

Figurky nestály tak.

(Sblíží se hlavami těsně k soě, zkoumajíce postavení figur na šachovnici.)

MIRANDA:

Právě stály naopak,

kdo je splet, kdo je splet!

JEDEN DUCH (*k Fernandovi*):

Těch úst květ.

DRUHÝ DUCH (*taktéž*):

Líbej hned!

JEDEN DUCH (*k Mirandě*):

Blaha svět!

DRUHÝ DUCH (*taktéž*):

Líbej hned!

MIRANDA A FERNANDO:

Kdo to splet, kdo to splet!

V okamžiku, kdy chtějí se políbiti, srazí Ariel místo polibku jich hlavy. Duchové se smějí.

MIRANDA:

Co to bylo, jaká rána!

FERNANDO:

Znenadání veliká!

MIRANDA:

Vy jste přece nešika!

FERNANDO:

V líbání — snad pravdu máte,
ale zákaz otcův znáte;
figury jsou pomateny.

MIRANDA:

Věru, to věc neslýchaná,
mně se zdá, vy šidíte?

FERNANDO:

Neslyším, co pravíte,
jsem přec šlechtic —

ARIEL (*ve vzduchu*):

Dobře tak,
malý spor jim neuškodí,
zchladí vášně, rozum vrátí.

FERNANDO:

Dohrajem tuto hru?

MIRANDA (*urazeně*):

Není toho zapotřebí,
lépe necháme to být.

JEDEN DUCH:

Měl jsi líbat —

DRUHÝ DUCH:

Ručku vzít!

TŘETÍ DUCH:

Dvorný být!

ČTVRTÝ DUCH:

Šeptat sladce —

ARIEL:

V nebezpečí malý hněv
rozum vrátí, zchladí krev,
Prospero, teď se jim zjev!

Vejde Prospero.

PROSPERO:

Aj překáceny šachu figury,
a na čele mrak obou hráčů leží!
Nu aspoň jste se nelíbili, děti,
nu vidíte, to také výhoda,

ve zkoušce obstál jsi můj drahý synu,
dej ruku jí, teď teprve je tvá!

FERNANDO (*obejme Mirandu*):

Tak nyní tebe na své srdce vinu!

MIRANDA:

Tak věčně chci být tvá, Fernando můj!

PROSPERO:

Ó větší rozkoše svět nepozná!

SBOR DUCHŮ:

Namáhalí jsme se marně,
zatopili jsme mu parně,
lákali jej ručkou, šíjí
i rtů sladkých poesí;
on však vůle svojí král
odolal a vytrval!

PROSPERO:

Teď pojd'te, děti, kvas nás čeká skvělý
a překážet nebudem Arieli.

MIRANDA:

Můj miláčku!

FERNANDO:

Ó blaho moje!

OBA:

Jak věčně,
jsem tvůj, tak jsi moje!
jsi můj, tak jsem tvoje!
(*Odejdou.*)

SBOR DUCHŮ (*neviděn mezitím*):

Ó blaho lásky, kam se kloníš,
tam na ráj měníš svět,
svou perutí když zemi cloníš,
kraj vesnou zkvět
a člověk v trudu, v shonu svém
se stává z prachu serafem!

Vejde Kaliban, za ním Stefano a Trinkulo. Kaliban podnapilý.

KALIBAN:

Po špičkách! Po špičkách!

STEFANO:

Jenom neměj žádný strach!

TRINKULO:

Aj, to jeho tedy doupě?
Vypadá to tady hloupě,
samé knihy, samý škvár,
kosti, lebky, starý cár.

STEFANO:

Kde ho najdem?

TRINKULO:

A je tady?

KALIBAN:

Za oponou sedí tam,
ve své učenosti sám;
třeba tiše, než se zved,
přiskočiti k němu hned,
pravým okem jemu v leb

vraziti ten ostrý hřeb.

Ty ho máš?

TRINKULO (*hledá v kapsách*):

Ne, já ho nemám!

KALIBAN:

Tedy má jej Stefano?

STEFANO:

Ne, já neviděl ho ani;
jak jsme vytáhli jej z lodi,
Trinkulo jej k sobě vzal.

TRINKULO:

To lež drzá, kat tě spral!
Nemám hřebík, ty ho máš —
jen se bídne vymlouváš —
ztratils ho na cestě sem;
špatný chlap jsi, d'as tě vem!

KALIBAN:

Ale, hoši, žádné vády,
k čemu křiky o ten hřeb?

ARIEL (*ve výši*):

Jenom hlavy dohromady,
naklepejte sobě leb!

(*Šeptá Stefanovi.*)

Trinkulo jej v kapse má,
jen se tobě vysmívá!

STEFANO:

Jistě na vlastní své oči
viděl jsem, hřeb Trinkulo vzal,
ať dá prohledat si kapsy!

ARIEL (*šeptá Trinkulovi*):

Stefano jej v kapse má,
tobě se jen vysmívá.

TRINKULO:

To si nedám líbit věru,
Stefano má v kapse hřebík,
blázny jen si dělá z nás.

KALIBAN:

Oba blázni, prchá čas,
rychle k dílu v jeden ráz.

STEFANO:

Ale bez hřebíku, čím?

TRINKULO:

Ten chlap má jej, dobře vím.

STEFANO (*uhodí jej*):

Tu máš, lotře!

TRINKULO:

Pomoc, vrazi! (*Uhodí jej.*)

KALIBAN:

To jste pěkní spiklenci!

STEFANO (*buší do Trinkula*):

Já ti dám, chtít podezřívát
lidi hodné, poctivé!

TRINKULO (*buší do Stefana*):

Tu máš, babo — to ti patří,
záda tobě namydším!

KALIBAN (*chce mezi ně, aby je roztrhl, ale octne se v středu a je bit z obou stran*):

Ouvé, běda! o život
jde v tom dešti hrozných ran —

ARIEL:

Jaký hlomoz, jaký hřmot,
cizinci tu, kde jest pán?
Vyklidím síň jeho brzy,
sem, duchové, v zástupech,
pekelní psi, ať chlap drzý
pozná hned vás po zubech!

Objeví se dav pekelných psů fantastických tvarů a barev. Psi vyštvou s hlasným štěkotem Stefana a Trinkula i Kalibana z jizby.

ARIEL:

Úkol můj jest ukončen,
pán snad bude spokojen;
duchové, můj vemte dík,
ještě malý okamžik
a jsem váš, zcela váš!
Nesmím zapomenout však,
ubožáků že jsem stráž,
již tam bloudí po ostrově
a se matou v každém slově
neb ztratili sluch i zrak;
nezná ani druha druh,
jakby stín byl duch a duch!
Na těch teď svou sílu zkusím,
všecky sem je svěsti musím,
Prospero by v pravý čas

navrátil jim rozum zas.

(Odejde.)

Vejde Prospero v obyčejném svém hávu kouzelnickém.

PROSPERO:

Tak, ostrove můj, s bohem buď!

Co teď mi plní bouří hrud',

lze věru těžko vysloviti,

zač, za vše mám ti vděčen býti!

Tys uprchlíka přijal vlídně,

jej nechals žíti bez všech pout,

co mohla dcera má se klidně,

na rajské poupě rozvinout!

Tys v zášeří svých platanů

a jilmů, buků rozložitých,

u zřidel svých, v svých slujích skrytých,

skyt uštvanému ochranu!

Ach, vždyť ti vděčen zůstanu!

Ó, s bohem, tiché vlny zdrojů,

ó s bohem snivé mechy skal,

je po klidu, v změť nových bojů

mne volá nový ideál!

Za heslem svým jdu, povinností,

ve příboj nových událostí,

ne kouzelník, však člověk, král!

A ty, můj čaruplný prute,

svou sílu rozvlň naposled,

než v moře bouřící a kruté

tě vrhnu s náplní svých věd!

Nuž, zmizte, vy stěny,

(Mávne holí.)

zmizte, vy koby,

i s pergameny

z pradávne doby,
zhlti vás zem!

S třeskotem se propadá obydlí Prosperovo, krajina jako v prvním jednání, v zátocě skalní Alonsův koráb k odjezdu připravený.

Můj Arieli, sem!

Vstoupí Ariel, veda za sebou Alonsa, Antonia, Sebastiana a ostatní plavce z korábu ztroskotaného. Tito jdou jako ve snách, tápajíce kolem jako smyslů zbaveni. Z druhé strany přicházejí Fernando, Miranda a Gonzalo v hovoru. Ve vzdálenosti za nimi Stefano, Trinkulo a Kaliban.

PROSPERO (*stojí uprostřed s pozvednutou holí, slavnostně*):

Vy duchové, již sluje obýváte,
jež hostí moře, oblaka i zem
již v etheru svůj zlatý palác máte,
sleťte se sem!

Můj pozdrav přijměte zde naposledy,
chci rozloučení pozdrav dáti všem,
a pohřbít v moři všecky svoje vědy —
Však těmto stínům, jež tu matně bloudí,
jimž veselý kol život mrtvým snem,
zas život vdechněte, ať jasně soudí —
Ať otec v náruč zas přivine syna,
druh druha vítá sladkým polibkem!
Všem odpuštění, smířena buď vina!

SBOR DUCHŮ (*v oblacích kolem*):

Mistře náš, slyš,
my jsme tu již!
Co si přeješ naposled,
vykonáme hned!

Všickni se poznávají, nabývajíce života a objímajíce se navzájem. Fernando chvátá v objetí otcovo, přiváděje Mirandu, Alfonso i Antonio vrhají se k nohám Prosperovým, prosíce za odpuštění. On je zvedá a tiskne jim pravice.

ALONSO (*na srdci Fernanda*):

Jak, tedy živ a zdrav!

Ó srdce tluk svůj stav!

FERNANDO:

Ach, otče, zde má choť!

GONZALO:

Zdar, bratři jaké štěstí,

nám nový život vstává!

MIRANDA (*k Alonsovi*):

Ty s námi, otče, pojď!

SEBASTIAN A TRINKULO:

Bud' Prosperovi sláva!

ANTONIO (*k Prosperovi*):

Ty, bratře, odpouštíš?

PROSPERO:

Dost potrestán jsi již,

dost zkusili jste hrůzy,

ty, i tvoji druzi!

KALIBAN:

A co já říci mohu?

(*Libá nohy Prosperovi.*)

Ty podoben jsi bohu!

PROSPERO:

Tak zlo tvé dobrem splácím

a ostrov tvůj ti vracím,

dle chuti své žij tam

a v mysli žehnej nám!

ALONSO:

Nám nový život vstává!

VŠICHNI:

Bud' Prosperovi sláva!
i sláva snoubencům,
květ v dlouhé věky v zdu
jich požehnaný dům!

PROSPERO (*k Arielovi*):

Ty duchu můj,
sem v posled spěj,
etherem pluj,
svou volnost měj!
V kvítí se krej
a kolíbej!
Vesmírem hraj,
svět ti bud' báj,
zem ti bud' ráj!
Za tvoje služby,
všecky tvé tužby
splňte se hned,
plamen bud'
v ustydlou hrud',
v puk rozdmí květ,
ptáka říd' let,
bud' krůpěj mízy
ve větvích břízy,
včelám nos pel,
zpíjej se bezdnem
ve tanci hvězdném!
Zdráv Ariel!

VŠICHNI:

Zdráv Ariel!

ARIEL:

Dík mistře drahý — vzduchu, moře, zemi,
jsem váš, jsem váš, mne stopte divy všemi!

(Zmizí.)

PROSPERO:

A nyní k břehu, koráb čeká,
by zpět k domovu s námi jel,
nás žádná bouře nepoleká,
neb povede nás Ariel!

SBOR:

Zpět ku domovu — vlast juž čeká,
tam ženy, dítky, v duších ples,
nás čekají — víc nepoleká
je naší ztráty žal a děs.
Pod žezlem Fernanda my v blahu,
Mirandy jeho královny
svou šťastně vyplníme dráhu, —
Bud' zdráv, ostrove čarovný!

SBOR DUCHŮ:

Jsme volní dnes,
všem zdar a ples
od země do nebes!